

ATLAS DE AVES NIDIFICANTES DE LA ISLA DE FORMENTERA (BALEARES). 1995

ATLES DELS AUCELLS NIDIFICANTS DE L'ILLA DE FORMENTERA (BALEARS). 1995

Sijpko WIJK*
Jaume JAUME**

RESUM.- Se presenta l'atles dels aucells nidificants de l'illa de Formentera (Balears) realitzat durant l'any 1995, així com dels illots circumdants (s'Espardell i s'Espalmador). Se registren trenta-nou espècies nidificants, de les quals dues ho fan de manera irregular: el mussol (*Otus scops*) i la titina groga (*Motacilla flava iberiae*); mentre que quatre se registren per primera vegada a l'illa: la polla d'aigua (*Gallinula chloropus*), l'ànnera blanca (*Tadorna tadorna*), la boscarla de canyet (*Acrocephalus scirpaceus*) i el reièl (*Regulus ignicapillus*). Dues espècies se registren com a nidificants probables: el fumarell (*Hydrobates pelagicus melitensis*), i el cuc (*Cuculus canorus*). Així mateix se presenta una estimació quantitativa de les poblacions de cada espècie així com la seva distribució a l'illa en quadrícules de 5x5 km. Finalment s'analiza l'evolució de l'avi-fauna en els darrers 30 anys.

Paraules clau: Atlas de nidificació, Formentera, Balears.

RESUMEN.- Se presenta el atlas de las aves nidificantes de la isla de Formentera (Balears) realiado durante el año 1995, así como de los islotes circundantes (s'Espardell y s'Espalmador). Se citan treinta y nueve especies nidificantes, de las cuales dos lo hacen de forma irregular: el autillo (*Otus scops*) y la lavandera boyera (*Motacilla flava iberiae*); mientras que cuatro se citan por primera vez en la isla: la polla de agua (*Gallinula chloropus*), el tarro blanco (*Tadorna tadorna*), el carricero común (*Acrocephalus scirpaceus*) y el reyuezuelo listado (*Regulus ignicapillus*). Dos especie se citan como nidificantes probables: el paíño europeo (*Hydrobates pelagicus melitensis*) y el cuco (*Cuculus canorus*). Asimismo se presenta una estimación cuantitativa de la poblaciones de cada especie así como su distribución en la isla en cuadrículas de 5 x 5 Km. Finalmente se analiza la evolución de la avifauna en los últimos 30 años.

Palabras clave: Atlas de nidificación, Formentera, Balears.

SUMMARY.- *The atlas of breeding birds in Formentera (Balearic Islands) 1995.* The atlas of breeding birds in Formentera (Balearic Islands) and neighbouring islands: s'Espardell and s'Espalmador, carried out during 1995 is presented. Thirty nine breeding species are recorded, two of them being considered as irregular breeders: the Scops Owl (*Otus scops*) and the Yellow Wagtail (*Motacilla flava iberiae*). Four species are registered for the first time as breeders: the Moorhen (*Gallinula chloropus*), the Shelduck (*Tadorna tadorna*), Reed Warbler (*Acrocephalus scirpaceus*) and Firecrest (*Regulus ignicapillus*). Two specie are considered as probable breeders: the European Storm-petrel (*Hydrobates pelagicus melitensis*) and the Cuc (Cuckoo) (*Cuculus canorus*).

gicus meletensis) and the Cuckoo (*Cuculus canorus*). A census of the breeding population for each species is presented, as well as their distribution on a grid of squares of 5 x 5 Km. Finally, the evolution of the status of the breeding bird community on the island along the last 30 years is commented.

Keywords: Atlas of breeding, Formentera, Balearic islands.

* Apartat de correus 29. Sant Francesc Xavier. 07860 Formentera (Balears)

** GOB-Mallorca. C. de Can Verí, 1 3r. 07001 Palma de Mallorca (Balears)

INTRODUCCIÓ

Les primeres referències sobre l'avifauna nidificant de Formentera se deuen a VARGAS-PONCE (1787) que fa menció de la reproducció del flamenc (*Phoenicopterus ruber*) a les llacunes costaneres de l'illa. BERNIS (1958) xifra en 26 el nombre d'espècies nidificants, basant-se en dades de diversos autors estrangers que visitaren Formentera durant la primera meitat del present segle. ALCOVER & MUNTANER (1985) registren 41 espècies nidificants. Per altra part, COSTA (1987) registra un total de 4 espècies nidificants segures i una probable en un estudi circumscrit a les llacunes costaneres conegudes com s'Estany des Peix i s'Estany Pudent. Finalment, el recompte més actualitzat de nidificants apareix a l'Anuari publicat pel Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa (GOB, 1995) al qual se llisten 42 espècies.

En el present estudi s'analitza i posa al dia el status de l'avifauna nidificant a l'illa l'any 1995. No obstant aquest atlas reuneix l'experiència de més de 25 anys d'observacions continuades per part d'un dels autors (Sijpko Wijk) que recolzen l'estudi realitzat durant 1995, basat fonamentalment en les observacions pròpies dels autors. Per tot això, no oferim dades quantitatives o semiquantitatives concretes referides a densitats, freqüències d'aparició per hàbitats, etc. excepte en el

INTRODUCCIÓN

Las primeras referencias sobre la avifauna nidificante de Formentera se deben a VARGAS-PONCE (1787), que da cuenta de la reproducción del flamenco (*Phoenicopterus ruber*) en las lagunas costeras de la isla. BERNIS (1958) cifra en 26 el número de especies nidificantes, basándose en datos de varios autores extranjeros que visitaron Formentera durante la primera mitad del presente siglo. ALCOVER & MUNTANER (1985) citan 41 especies nidificantes. Por otra parte, COSTA (1987) registra un total de 4 especies nidificantes seguras y una probable en un estudio circunscrito a las lagunas costeras conocidas como s'Estany des Peix y s'Estany Pudent. Finalmente, el censo más actualizado de nidificantes aparece en el anuario publicado por el Grupo de Ornitología Balear (GOB, 1995), en el que se listan 42 especies.

En el presente estudio se analiza y pone al día el estatus de la avifauna nidificante en la isla en el año 1995. No obstante, este atlas, reúne la experiencia de más de 25 años de observaciones continuadas por parte de uno de los autores (Sijpko Wijk) que apoyan y respaldan el estudio realizado durante 1995, basado fundamentalmente en las observaciones propias de los autores. Por todo ello, no ofrecemos datos cuantitativos o semiquantitativos concretos referidos a densidades, frecuencias de aparición por hábi-

cas de rapinyaires nocturns i diurns i altres casos evidents (ànnera blanca *Tadorna tadorna*, corb *Corvus corax*, etc.) sinó dades qualitatives de la seva presència com a nidificant amb una estimació del nombre de parelles. En el cas de baldrítja (*Calonectris diomedea diomedea*), virot (*Puffinus yelkouan mauretanicus*) i fumarell (*Hydrobates pelagicus melitensis*), la manca de mitjans humans i materials ha impedit la realització de recomptes fiables.

ÀREA D'ESTUDI

L'illa de Formentera és la quarta en extensió de les Balears. La seva superfície total és de 82'08 km², a la qual s'han d'afegir els illots de s'Espardell i Espalmador, per completar l'àrea d'estudi. Geològicament Formentera està constituïda per dues plataformes miocèniques de forma tabular elevades sobre la mar, la Mola (de 150 m d'alçada mitjana i 25 km² de superfície al SE), i el Cap de Berberia de (30 km² de superfície i 50 m d'alçada mitjana, al sud) unides per una estreta franja de 1'5 km d'ample per 5 de longitud. Al nord del Cap de Berberia se troba una zona deprimida on hi ha dues llacunes litorals, s'Estany des Peix, d'un km² de superfície, i s'Estmany Pudent, de 3'7 km².

L'illa gaudeix d'un clima càlid semiàrid amb una precipitació anual mitjana de 370 mm.

La vegetació de Formentera: en el mapa (vegeu Figura I) se plasma la distribució de les principals comunitats vegetals segons les seves característiques fisionòmiques, per a una millor interpretació dels mapes de distribució de les diverses espècies d'aucells nidificants. Al s'Espalmador poseeix fona-

tats, etc. excepto en el caso de rapaces nocturnas y diurnas y otros casos evidentes (tarro blanco *Tadorna tadorna*, cuervo *Corvus corax* etc.), sino datos cualitativos de su presencia como nidificante con una estimación del número de parejas. En el caso de pardela cenicienta (*Calonectris diomedea diomedea*), pardela balear (*Puffinus yelkouan mauritanicus*) e paiño europeo (*Hydrobates pelagicus melitensis*), la falta de medios humanos y materiales ha impedido la realización de censos fiables.

ÁREA DE ESTUDIO

La isla de Formentera es la cuarta en extensión de las Baleares. Su superficie total es de 82'08 km², a ello hay que añadir los islotes de s'Espardell y s'Espalmador, para completar el área de estudio. Geológicamente Formentera está constituida por dos plataformas miocénicas de forma tabular elevadas sobre el mar, la Mola (de 150 m de altura media y 25 km² de superficie al SE), y el Cap de Berberia (de 30 km² de superficie y 50 m de altura media, al sur); unidas por una estrecha franja de 1'5 km de ancho por 5 km de longitud. Al norte del Cap de Berberia se halla una zona deprimida en la que se encuentran dos lagunas litorales, s'Estany des Peix, de 1 km² de superficie y s'Estany Pudent, de 3'7 km².

La isla goza de un clima cálido semiárido con una precipitación anual media de 370 mm.

La vegetación de Formentera: en el mapa (Ver Figura I), se plasma la distribución de las principales comunidades vegetales según sus características fisionómicas, para una mejor interpretación de los mapas de distribución de las diversas especies de aves nidificantes. A s'Espalmador posee fundamental-

mentalment vegetació de savinar i a s'Espardell hi domina el farigolar.

METODOLOGIA

Hem dividit l'illa segons la quadrícula 10x10 de la projecció UTM (Universal Transversal de Mercator) segons les normes i recomanacions de l'EOAC (European Ornithological Atlas Committee). Tenint en compte la poca extensió de l'illa hem cregut convenient mantenir també la representació de l'atles en quadrícula 5x5 UTM, que permet expressar les dades més concretes gràficament i a més s'acopla millor a la diversitat geogràfica i d'hàbitats de l'illa, en estreta relació amb la seva diversitat biològica.

El treball de camp se realitzà entre el 1 de maig i el 15 de juny de 1995, excepte per realitzar el recompte de corb marí (*Phalacrocorax aristotelis*) que s'inicià el febrer del mateix any. S'han invertit 320 hores d'observació, unides a l'experiència durant molts d'anys en el coneixement de la localització habitual de les parelles reproductores de moltes espècies.

Se prospectaren tots els quadres un mínim de dues vegades, amb un mes de diferència entre visites. De nit se realitzaren escoltes per tota l'illa. La costa se recorregué en dues ocasions amb una llanxa pneumàtica, una en febrer i l'altra a finals de maig.

L'estimació quantitativa de les espècies que crien en colònies i dels rapinyaires s'ha de considerar bastant exacta. Les altres espècies són més difícils de comptar i per realitzar una estimació de les seves poblacions, a més de les prospeccions abans comentades, se realitzaren transectes intensius a peu per quadres amb biotops seleccionats per a determinades espècies extrapolant-se

mente vegetación de sabinar y a s'Espardell domina el tomillar.

METODOLOGÍA

Hemos dividido la isla según la cuadrícula 10x10 de la proyección UTM (Universal Transversal de Mercator) según las normas y recomendaciones del EOAC (European Ornithological Atlas Committee). Dada la poca extensión de la isla hemos creído conveniente mantener también la presentación del atlas en cuadrícula 5x5 UTM, que permite expresar datos más concretos gráficamente y además se acopla mejor a la diversidad geográfica y de hábitats de la isla, en estrecha relación con su diversidad biológica.

El trabajo de campo se realizó entre el 1 de mayo y el 15 de junio de 1995, excepto para realizar el censo de cormorán moñudo (*Phalacrocorax aristotelis*) que se inició en febrero del mismo año. Se han invertido 320 horas de observación, unidas a la experiencia durante muchos años en el conocimiento de la localización habitual de las parejas reproductoras de muchas especies.

Se prospectaron todos los cuadros un mínimo de dos veces, con un mes de diferencia entre visitas. De noche se realizaron escuchas por toda la isla. La costa se recorrió en dos ocasiones con una lancha neumática, una en febrero y otra a final de mayo.

La estimación cuantitativa de las especies que crían en colonias y de las rapaces debe considerarse bastante exacta. Las otras especies son más difíciles de censar y para realizar una estimación de sus poblaciones, además de las prospecciones antes comentadas, se realizaron transectos intensivos a pie por cuadros con biotopos seleccionados para determinadas especies extrapolándose

els resultats a d'altres sectors de l'illa amb un biotop similar. El codi emprat per a la interpretació de les dades, segons les normes de l'E0AC, és la següent: Nidificació possible, probable i segura.

RESULTATS

El nombre total d'espècies nidificants a Formentera és de 39. D'elles, 33 crien de forma regular; 2 ho fan de forma irregular, el mussol (*Otus scops*) i la titina groga (*Motacilla flava iberiae*); 4 espècies se registren per primera vegada com a nidificants a l'illa: la polla d'aigua (*Gallinula chloropus*), l'ànnera blanca (*Tadorna tadorna*), la boscarla de canyet (*Acrocephalus scirpaceus*) i el reiit (*Regulus ignicapillus*). Finalment, el fumarell (*Hydrobates pelagicus melitensis*) i el cuc (*Cuculus canorus*) se registren com a nidificants probables.

los resultados a otros sectores de la isla con un biotopo similar. El código empleado para la interpretación de los datos, según las normas de la E0AC, es el siguiente: Nidificación posible, probable y segura.

RESULTADOS

El número total de especies nidificantes en Formentera es de 39. De ellas, 33 crían de forma regular; 2 lo hacen de forma irregular; el auillo (*Otus scops*) y la lavandera boyera (*Motacilla flava iberiae*); 4 especies se citan por primera vez como nidificantes en la isla: la polla de agua (*Gallinula chloropus*), el tarro blanco (*Tadorna tadorna*), el carricero común (*Acrocephalus scirpaceus*) y el reyezuelo listado (*Regulus ignicapillus*). Por último, 2 especies se citan como nidificantes probables: el pañño europeo (*Hydrobates pelagicus melitensis*) y el cuco (*Cuculus canorus*).

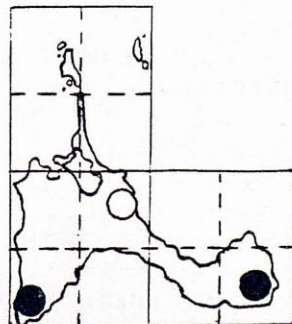
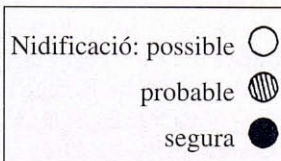
Calonectris diomedea diomedea

Baldritja

No hi ha cap recompte fiable sobre parelles reproductores. Una estimació (AGUILAR, 1994) les xifra al voltant de 60 parelles, encara que probablement el seu nombre sigui molt major.

Pardela cenicienta

No hay ningún censo fiable sobre parejas reproductoras. Una estimación (AGUILAR, 1994) las cifra en torno a 60 parejas aunque probablemente su número sea mucho mayor.

Calonectris diomedea diomedea

Puffinus yelkouan mauretanicus

Virota

És nidificant segur però no s'han realitzat recomptes.

Pardela mediterránea

Es nidificante seguro pero no se han realizado censos.

Hydrobates pelagicus melitensis

Fumarell

Nidificació probable a la costa i illots de Formentera. No hi ha recomptes.

Paíño europeo

Nidificación probable en la costa e islotes de Formentera. No existen censos.

Phalacrocorax aristotelis desmarestii

Corb marí

Nidificant segur a tots els espadats de l'illa i illots, excepte s'Espalmador, però mai formant colònies. Crien 60-70 parelles aproximadament.

Cormorán moñudo

Nidificante seguro en todas las zonas de acantilados de la isla e islotes, excepto el islote de s'Espalmador, pero nunca formando colonias. Crían aproximadamente 60-70 parejas.

Tadorna tadorna

Ànnera blanca

Se registra per primera vegada com a nidificant a Formentera. A la primavera de 1995 ha criat una parella a s'Estany Pudent amb èxit un total de 6 polls.

Tarro blanco

Se cita por primera vez como nidificante en Formentera. En la primavera de 1995 una pareja ha criado en s'Estany Pudent sacando adelante un total de 6 pollos.

Falco tinnunculus

Xoriguer

La seva població reproductora es situa entre 6 i 8 parelles.

Cernícalo común

Su población reproductora está entre 6 y 8 parejas.

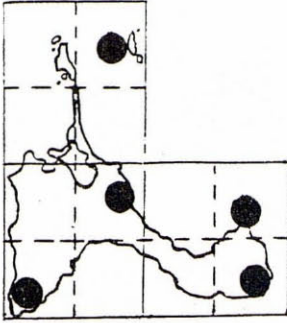
Falco peregrinus

Falcó

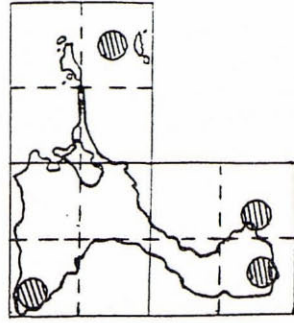
Sedentari a l'illa, cria exclusivament als espadats marins de La Mola, Cap de Berberia i l'illot de s'Espalmador. Hi ha 6 parelles reproductores.

Halcón peregrino

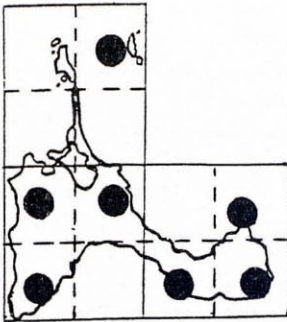
Sedentario en la isla, cría exclusivamente en los acantilados marinos de la Mola, Cap de Berberia y el islote de s'Espalmador. Existen 6 parejas reproductoras.

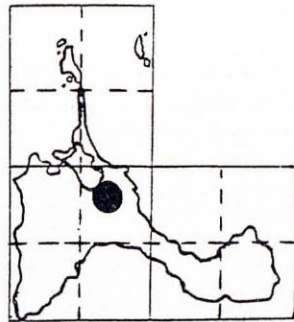
Puffinus yelkouan mauretanicus

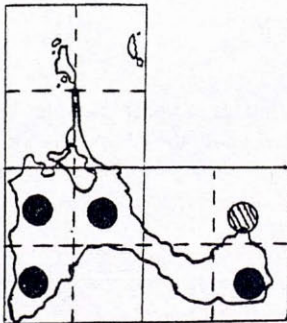
Hydrobates pelagicus melitensis

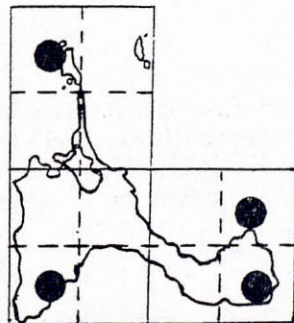
Phalacrocorax aristotelis desmarestii

Tadorna tadorna

Falco tinnunculus

Falco peregrinus

Nidificació: possible ○ ; probable ◐ ; segura ●

Alectoris rufa

Perdiu

És introduïda cada any per les societats de caçadors de Formentera. Se reproduïxen cada any algunes parelles.

Perdiz roja

Es introducida cada año por las sociedades de cazadores de Formentera. Se reproducen cada año algunas parejas.

Gallinula chloropus

Polla d'aigua

Nidificació segura: observada una parella amb dos polls. Nidificació probable d'unes set parelles més.

Gallineta común

Nidificación segura: observada una pareja con dos pollos. Nidificación probable de unas 7 parejas más.

Himantopus himantopus

Avisador

A Formentera hi ha una petita colònia estable d'unes 8-12 parelles a s'Estany Pudent. El nombre màxim de parelles que ha nidificat a l'illa és de 14. El 1995 se comptaren 11 parelles.

Cigüeñuela

En Formentera hay una pequeña colonia estable de unas 8-12 parejas en s'Estany Pudent. El número máximo de parejas que ha nidificado en la isla es de 14. En 1995 se censaron 11 parejas.

Burhinus oedicnemus

Sebel·lí

Nidificació segura d'una parella a la Mola, i probable de 15-20 parelles a tota l'illa.

Alcaraván

Nidificación segura de una pareja en la Mola, y probable de 15-20 parejas en toda la isla.

Charadrius alexandrinus

Pica platja

Crien unes 5 parelles a les dunes, 5 més a l'illot de s'Espalmador i unes 50 parelles a les llacunes. En total són 60 les parelles reproductores.

Chorlito patinegro

Crían unas 5 parejas en las dunas, 5 más en el islote de s'Espalmador y unas 50 parejas en las lagunas. En total son 60 las parejas reproductoras.

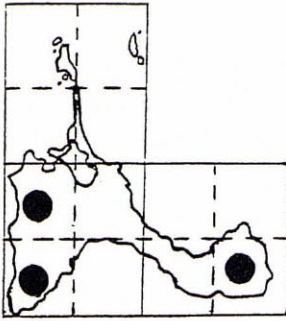
Larus audouinii

Gavina de bec vermell

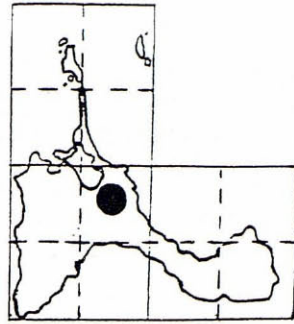
Nidificació segura a s'Espardell, amb una colònia de 55 nius. Als espaldats de la Mola hi havia en temps passat una petita colònia d'unes 10 parelles; actualment ja no hi nidifiquen.

Gaviota de Audouín

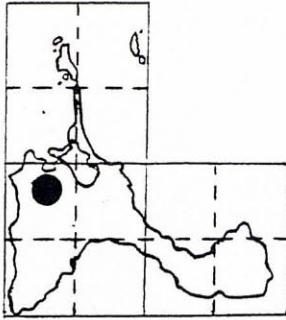
Nidificación segura en s'Espardell, con una colonia de 55 nidos. En los acantilados de la Mola había una pequeña colonia de unas 10 parejas; hoy en día ya no nidifican.

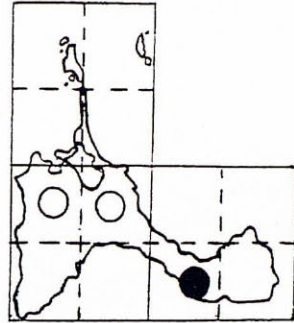
Alectoris rufa

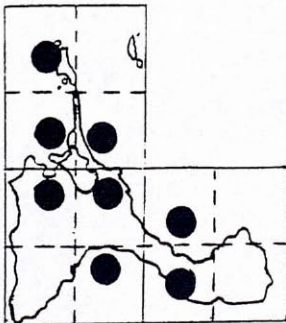
Gallinula chloropus

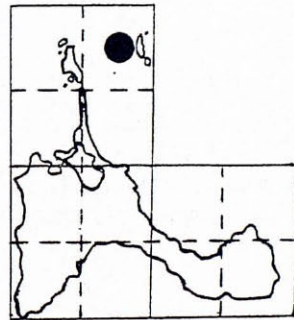
Himantopus himantopus

Burhinus oedicnemus

Charadrius alexandrinus

Larus audouinii

Nidificació: possible ○ ; probable ◐ ; segura ●

Larus cachinnans michahellis

Gavina

Un dels aucells més abundants a Formentera, en plena expansió com a nidificant. Cria a tots els espadats de l'illa. Hi ha una colònia a l'illot de s'Espardell i està present a la resta dels illots. Crien entre 2.100 i 2.200 parelles.

Gaviota patiamarilla

Una de las aves más abundante en Formentera en plena expansión como nidificante. Cría en todos los acantilados de la isla. Hay una colonia en el islote de s'Espardell y está presente en el resto de los islotes. Crían entre 2.100 y 2.200 parejas.

Streptopelia turtur

Tòrta

És un nidificant comú en expansió. Cria a tota l'illa i a s'Espalmador. L'estimació de parelles a Formentera és de 150-200 parelles.

Tórtola común

Es un nidificante común en expansión. Cría en toda la isla y en s'Espalmador. La estimación de parejas en Formentera es de 150-200 parejas.

Cuculus canorus

Cuc

Nidificant probable. Enguany hem pogut escoltar 2 mascles cantant durant l'època de cria fins a finals de juny.

Cuco

Nidificante probable. Este año hemos podido oír 2 machos cantando durante toda la época de cría hasta finales de junio.

Tyto alba

Òlivassa

Sedentari a l'illa. Cria als espadats marins i pedreres. La seva població nidificant s'estima en 5-10 parelles.

Lechuza común

Sedentaria en la isla. Cría en los acantilados marinos y canteras. Su población nidificante se estima en 5-10 parejas.

Otus scops

Mussol

Cada anys s'escolten els seus cants en època de cria, sense que hi hagi confirmació de la seva nidificació. Altres anys s'ha comprovat la nidificació d'una parella. El 1995 el catalogam com a nidificant probable.

Autillo

Cada año se escuchan sus cantos en época de cría, sin que exista confirmación de su nidificación. Otros años se ha comprobado la nidificación de una pareja. En 1995 lo catalogamos como nidificante probable.

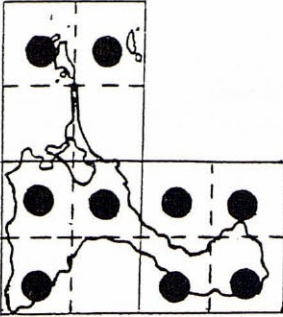
Asio otus

Mussol reial

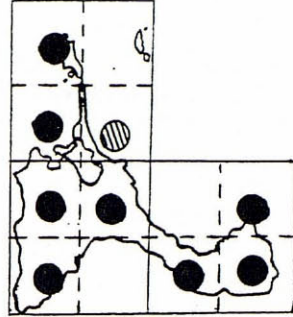
Dependent de l'any hi ha entre 7 i 12 parelles nidificants. El 1995 el nombre de parelles reproductores ha estat de 10.

Búho chico

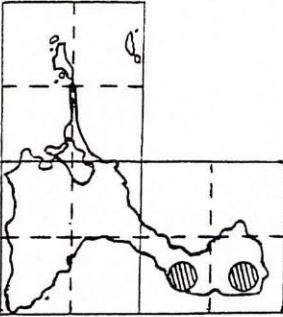
Dependiendo del año hay entre 7 y 12 parejas nidificantes. En 1995 el número de parejas reproductoras ha sido de 10.

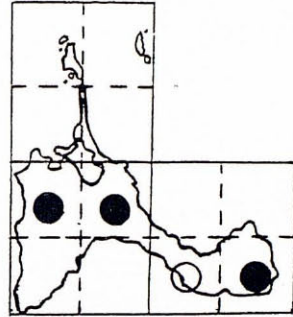
Larus cachinnans michaelis

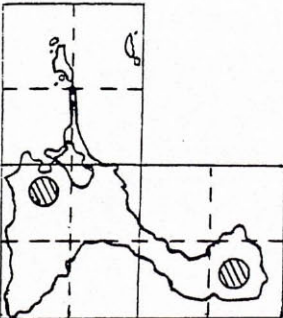
Streptopelia turtur

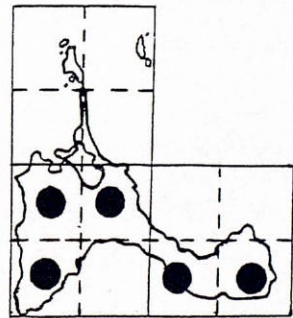
Cuculus canorus

Tyto alba

Otus scops

Asio otus

Nidificació: possible ○ ; probable ◐ ; segura ●

Apus apus

Falzia

No hi ha grans colònies sinó que la seva distribució es contínua per tota la costa espadada, excepte a l'illot de s'Espalmador. Hi ha entre 125 i 130 parelles reproductores.

Vencejo común

No existen grandes colonias sino que su distribución es continua por toda la costa acantilada, excepto en el islote de s'Espalmador. Hay entre 125-130 parejas reproductoras.

Merops apiaster

Abellerol

És un nidificant regular encara que escàs. Enguany hi ha dues parelles nidificants confirmades. Mai s'han confirmat més de 5 parelles.

Abejaruco común

Es un nidificante regular aunque escaso. Este año hay 2 parejas nidificantes confirmadas. Nunca se han confirmado más de 5 parejas.

Upupa epops

Puput

Hi ha 8 parelles nidificants segures i 25 parelles estimades amb nidificació probable.

Abubilla

Hay 8 parejas nidificantes seguras y 25 parejas estimadas con nidificación probable.

Calandrella brachydactyla

Tarrol·la

Nidificació segura de dues parelles a la Mola. Nidificació probable de més de 20 parelles.

Terrera común

Nidificación segura de 2 parejas en la Mola. Nidificación probable de más de 20 parejas.

Galerida teklae

Tarrol·la capelluda

Nidificant comú, amb unes 70-100 parelles. Nidificació probable a s'Espalmador.

Cogujada montesina

Nidificante comú, con unas 70-100 parejas. Nidificación probable en s'Espalmador.

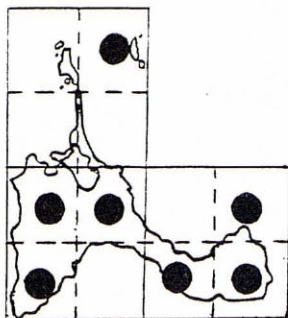
Hirundo rustica

Oronella

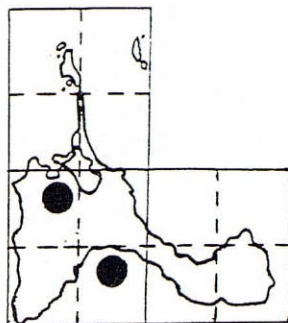
Hi ha unes 25-30 parelles nidificants, la majoria d'elles concentrades en uns estables.

Golondrina común

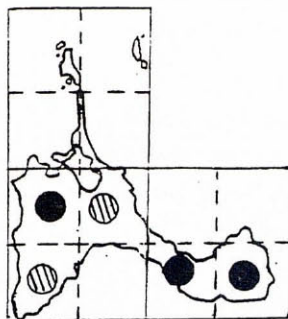
Hay unas 25-30 parejas nidificantes, la mayoría de ellas concentradas en unas caballerizas.

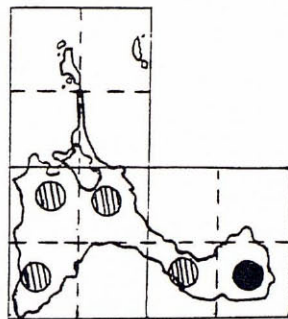
Apus apus

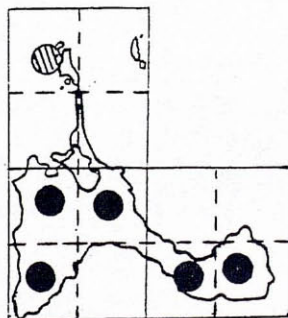
Merops apiaster

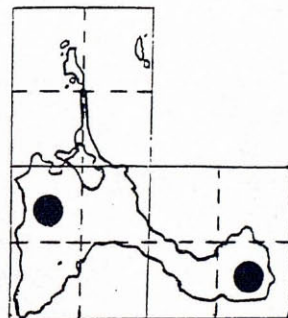
Upupa epops

Calandrella brachydactyla

Galerida tecklae

Hirundo rustica

Nidificació: possible ○ ; probable ▨ ; segura ●

Motacilla flava iberiae

Titina groga

Nidificant irregular molt escàs. Només cria una parella a s'Estany Pudent. En temps passat arribaren a criar unes 3 o 4 parelles (MESTER, 1971).

Lavandera boyera

Nidificante irregular muy escaso. Sólo cría una pareja en s'Estany Pudent, llegaron a criar en el pasado unas 3 o 4 parejas (MESTER, 1971).

Anthus campestris

Verola

Nidificació segura d'unues dues parelles i probable d'unues 15-20.

Bisbita campestre

Nidificación segura de unas 2 parejas y probable de unas 15-20.

Monticola solitarius

Merla

Sedentari. Cria a tota la franja rocallosa del litoral. Població avaluada en 20 a 30 parelles.

Roquero solitario

Sedentario. Cría en toda la franja rocosa del litoral. Población evaluada en 20 a 30 parejas.

Acrocephalus scirpaceus

Boscarla de canyet

Confirmada per primera vegada la nidificació d'una parella a Formentera.

Carricero común

Confirmada por primera vez la nidificación de una pareja en Formentera.

Sylvia sarda balearica

Genyet

Població reproductora de més de 200 parelles a tota la franja costanera.

Curruca sarda

Población reproductora de más de 200 parejas en toda la franja costera.

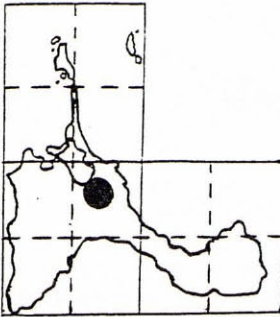
Sylvia melanocephala

Ganyet de cap negre

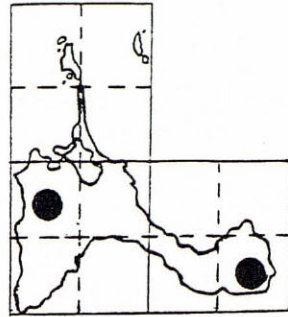
Cria a tota l'illa. Estimam unes 100-110 parelles reproductores.

Curruca cabecinegra

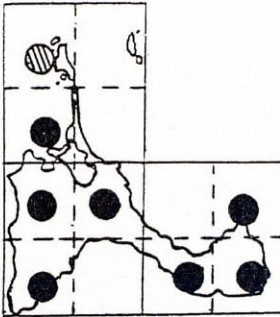
Cría en toda la isla. Estimamos unas 100-110 parejas reproductoras.

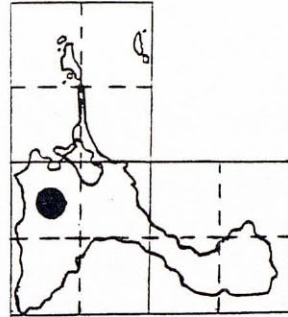
Motacilla flava iberiae

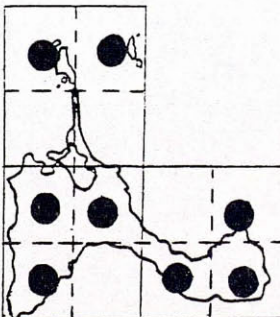
Anthus campestris

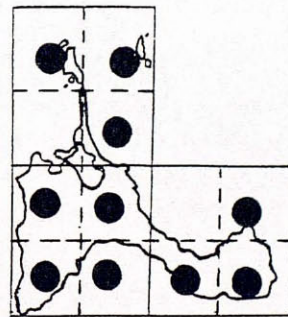
Monticola solitarius

Acrocephalus scirpaceus

Sylvia sarda balearica

Sylvia melanocephala

Nidificació: possible ○ ; probable ◐ ; segura ●

Regulus ignicapillus

Reiet

Estimació d'unes 25 parelles nidificants.

Reyezuelo listado

Estimación de unas 25 parejas nidificantes.

Muscicapa striata

Papamosques

Reproductor abundant. Cria a tota l'illa, encara que no a l'illot de s'Espardell. L'estimació és de 200-250 parelles.

Papamoscas gris

Reproductor abundante. Cría en toda la isla, aunque no en el islote de s'Espardell. La estimación es de 200-250 parejas.

Lanius senator badius

Capsigarany

Hi ha unes 20-30 parelles reproductores.

Alcaudón común

Existen unas 20-30 parejas reproductoras.

Corvus corax

Corb

El 1995 hi ha hagut 3 parelles reproductores. En ocasions han arribat a criar 6 parelles.

Cuervo

En 1995 ha habido 3 parejas reproductoras. En ocasiones han llegado a criar 6 parejas.

Passer domesticus

Teulat

És l'espècie nidificant més abundant a Formentera (no així a s'Espardell). S'estima la seva població reproductora en més de 5.000 parelles.

Gorrión común

Es la especie nidificante más abundante en Formentera (no así en s'Espardell). Se estima su población reproductora en más de 5.000 parejas.

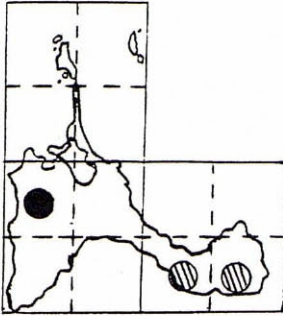
Petronia petronia

Teulat liri

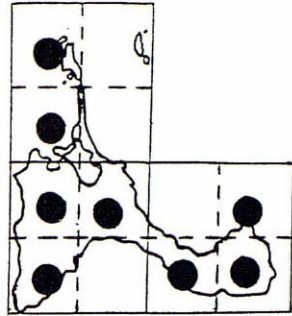
Nidificant abundant. Cria en petites colònies a la costa espadada amb una població nidificant estimada en 800 parelles.

Gorrión chillón

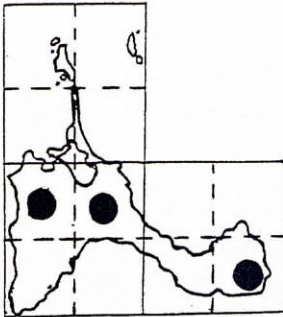
Nidificante abundante. Cría en pequeñas colonias en la costa acantilada con una población nidificante estimada en 800 parejas.

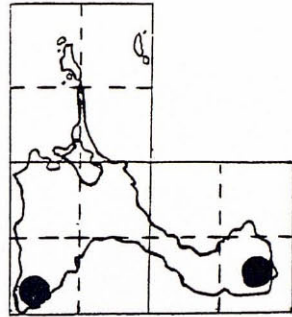
Regulus ignicapillus

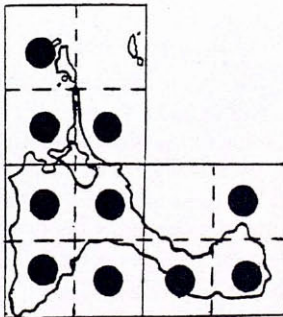
Muscicapa striata

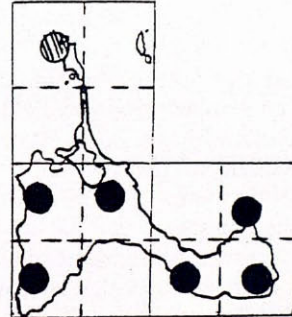
Lanius senator badius

Corvus corax

Passer domesticus

Petronia petronia

Nidificació: possible ○ ; probable ▨ ; segura ●

Serinus serinus

Gafarró

Està present a tots els pinars de l'illa, amb una població estimada de 75 parelles.

Verdecillo

Está presente en todos los pinares de la isla, con una población estimada en 75 parejas.

Carduelis carduelis

Cadenera

Present a tota l'illa, amb una població reproductora d'unes 100 parelles.

Jilguero

Presente en toda la isla, con una población reproductora de unas 100 parejas.

Carduelis chloris

Verderol

Present a tota l'illa amb una població estimada d'unes 75 parelles.

Verderón común

Presente en toda la isla con una población estimada de unas 75 parejas.

Carduelis cannabina

Llinquer

Nidificant abundant, amb una estimació d'unes 200 parelles reproductores.

Pardillo común

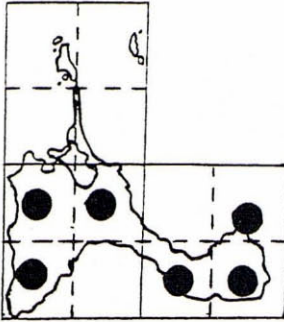
Nidificante abundante, con una estimación de unas 200 parejas reproductoras.

DISCUSSIÓ

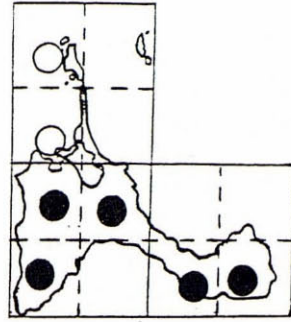
El nombre d'espècies nidificants a Formentera no ha variat apreciablement en els darrers 30 anys. L'onada de turisme i construcció descontrolada, juntament amb la caça indiscriminada que s'ha vengut practicant a l'illa, no sembla haver afectat massa el conjunt de la seva avifauna, encara que algunes espècies han sofert aquest impacte d'una manera important. La majoria de les espècies han sofert una disminució quantitativa, arribant fins i tot en alguns casos a la seva extinció. La guàtlera (*Coturnix coturnix*) és una d'aquestes espècies

DISCUSIÓN

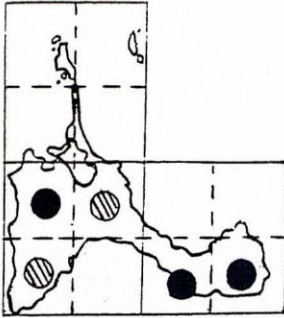
El número de especies nidificantes en Formentera no ha variado apreciablemente en los últimos 30 años. La ola de turismo y construcción descontrolada, junto con la caza indiscriminada que se ha venido practicando en la isla, no parecen haber afectado en demasía al conjunto de su avifauna, aunque algunas especies han sufrido este impacto de una forma muy importante. La mayoría de las especies han sufrido una disminución cuantitativa, llegando incluso en algunos casos a su extinción. La codorniz (*Coturnix coturnix*) es una de estas

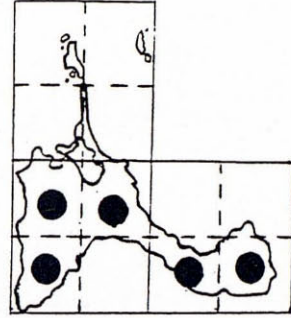
Serinus serinus

Carduelis carduelis

Carduelis chloris

Carduelis cannabina

Nidificació: possible ○ ; probable ▨ ; segura ●

desaparegudes com a reproductores a principis de la dècada del 1980.

El falcó, quasi extingit com a reproductor a la dècada de 1970 degut a la caça i a l'espoliació dels nius, ha aconseguit recuperar-se d'una manera espectacular.

El sebellí, quasi desaparegut com a nidificant a la dècada de 1980 per causes encara no clares, s'està recuperant de nou encara que sense arribar als nivells anteriors.

El nombre de parelles de corb ha disminuït dràsticament en els darrers

especies desaparecies com a reproductoras a principis de la dècada de 1980.

El halcón peregrino, quasi extingido como reproductor en la dècada de 1970 debido a la caza y al expolio de los nidos, ha conseguido recuperarse de una manera espectacular.

El alcaraván, casi desaparecido como nidificante en la dècada de 1980 por causas todavía no claras, se está recuperando de nuevo aunque sin llegar a los niveles anteriores.

El número de parejas de cuervo ha disminuido dràsticament en los últimos

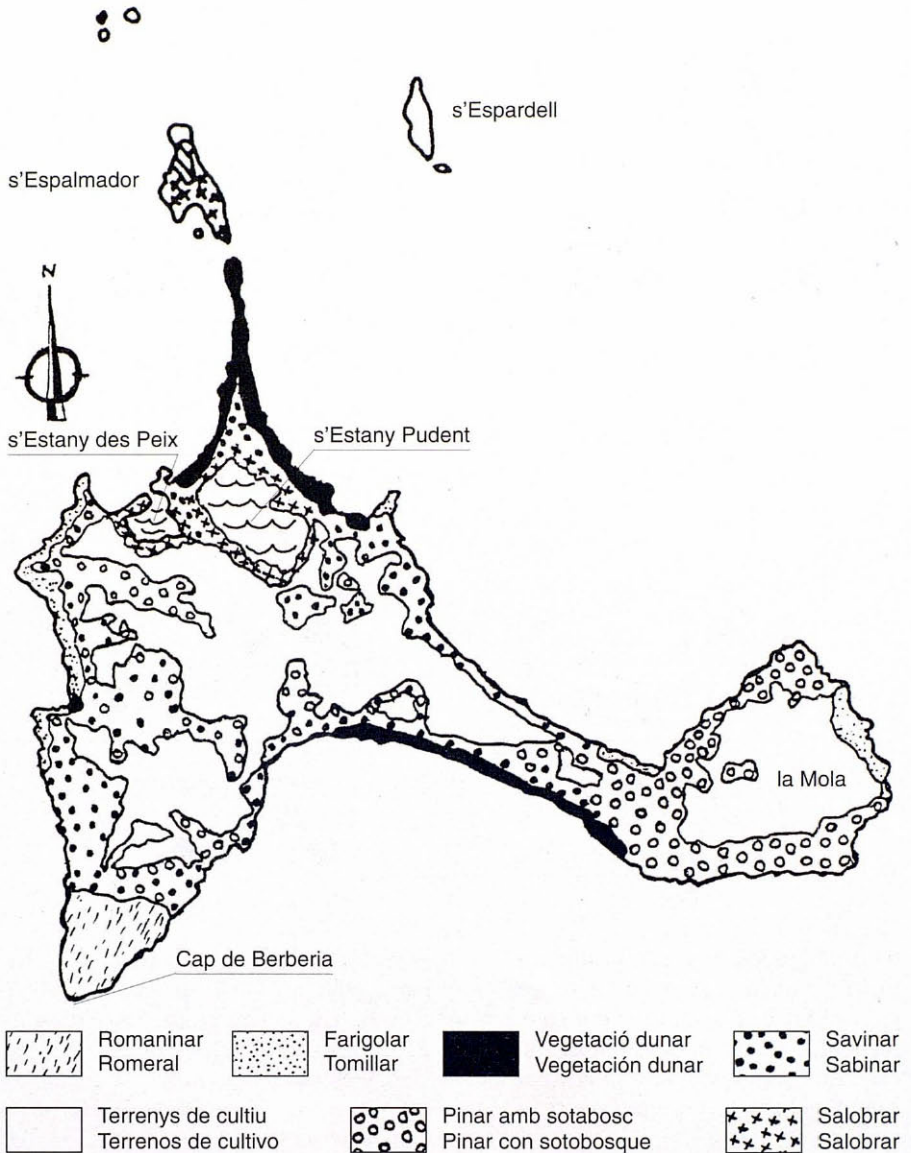

Figura 1. Mapa de vegetació de Formentera. S'Espalmador poseeix fonamentalment vegetació de savinar. A s'Espardell hi domina el farigolar.

Mapa de vegetación de Formentera. S'Espalmador posee fundamentalmente vegetación de sabinar. A s'Espardell domina el tomillar.

Vegetation map of the island of Formentera. The vegetation cover of s'Espalmador is dominated by an association of Juniperus phoenicea, and an association of Teucrium polium on s'Espardell.

anys, per una part degut a la caça directa i a l'enverinament i per l'altra a la manca d'aliment. Abans se podien veure adults amb tres i quatre polls mentre que avui en dia la mitjana és d'un a dos.

El darrer niu d'àguila peixatera (*Pandion haliaetus*) fou espoliat l'any 1972. Ara l'espècie és escassa en migració amb tendència a un relatiu creixement. La seva reintroducció espontània a l'illa és molt improbable; la pressió humana sobre aquesta espècie és massa directa.

L'enorme augment de la gavina, de 570 parelles el 1983 (AGUILAR, 1994) a les prop de 2.200 recomptades enguany, és el resultat de la presència humana. D'altra banda el control que s'està duent a terme actualment per part de l'administració i entitats de protecció de la natura és, com a mínim, discutible.

Crida l'atenció l'absència total com a reproductor del ferrerico (*Parus major*), que a Eivissa, separada de Formentera per un canal de només 1 km, és un nidificant comú. El mateix podem dir del formiguer (*Jynx torquilla*), que és un hivernant escàs a Formentera però nidificant regular a Eivissa. El cuc s'escolta sempre a l'època de cria, però no hi ha dades que confirmin la seva reproducció.

El cas més notable és el del falcó marí (*Falco eleonora*). Mentre que a Eivissa hi ha diverses colònies amb un total de 200 parelles reproductores (VIADA, 1991) i en expansió, a Formentera no hi nidifica i hi ha molt poques observacions d'aquesta espècie.

AGRAÏMENTS

Volem agrair a Damià Jaume i a Manolo Suárez la seva col·laboració en la realització d'aquest text, així com a Olga Alonso

años, por una parte debido a la caza directa y el envenenamiento y por otra por la falta de comida. Antes podían verse adultos con tres y cuatro pollos mientras que hoy en día la media es de uno o dos.

El último nido de águila pescadora (*Pandion haliaetus*) fue expoliado en 1972. Ahora es escasa en migración con tendencia a un relativo crecimiento. En la isla su reintroducción espontánea es muy improbable; La presión humana sobre esta especie es demasiado directa.

El enorme aumento de la gaviota patiamarilla, de 570 parejas en 1983 (AGUILAR, 1994) a las cerca de 2.200 censadas este año, es el resultado de la presencia humana. Sin embargo el control que se está llevando a cabo actualmente por parte de la administración y entidades de protección de la naturaleza es, como mínimo, discutible.

Llama la atención la ausencia total como reproductor del carbonero común (*Parus major*), que en Ibiza, separada de Formentera por un brazo de mar de sólo 1 km, es un nidificante común. Lo mismo podemos decir del torcecuellos (*Jynx torquilla*), que es invernante escaso en Formentera pero nidificante regular en Ibiza. El cuco se escucha siempre en la época de cría, pero no hay datos que confirmen su reproducción.

El caso más notable es el del halcón de Eleonora (*Falco eleonore*). Mientras que en Ibiza hay varias colonias con un total de 200 parejas reproductoras (VIADA, 1991) y en expansión, en Formentera no nidifica y hay muy pocas observaciones de esta especie.

AGRADECIMIENTOS

Queremos agradecer a Damià Jaume y a Manolo Suárez su colaboración en la realización del texto, así como a Olga Alonso

Sanchís la seva ajuda en el treball de camp i col·laboració en la redacció. També als dos revisors anònims de la Sociedad Española de Ornitología per les seves recomanacions. La realització d'aquest treball ha estat possible gràcies a la concessió d'una beca per part del GOB de Mallorca.

Sanchís su ayuda en el trabajo de campo y colaboración en la redacción. También a los dos revisores anónimos de Sociedad Española de Ornitología por sus recomendaciones. La realización de este trabajo ha sido también posible gracias a la concesión de una beca por parte del GOB de Mallorca.

BIBLIOGRAFIA

- AGUILAR, J.S. 1994. Trabajos en aves marinas. *Documents tècnics de conservació*. Núm. 23. SECONA. Palma. (Informe inèdit).
- ALCOVER, J.A. & MUNTANER, J. 1985. La naturalesa de les Pitiüses. *Estudis Baleàrics* núm. 16, pàg. 111.
- BERNIS, F. 1958. Guión de la avifauna balear. *Ardeola*. Vol. 4.
- COSTA, S. 1987. S'Estany Pudent, un món d'aucells, *Institut d'Estudis Eivissencs*.
- GOB 1995. Status de l'avifauna balear. *Anuari Ornitològic de les Balears, 1994*. Vol. 9: Annex II. Palma.
- MESTER, H. 1971. Die vogelwelt der Pityusen. *Boon Zool*. pàg. 28-29.
- MOPT 1992. Estudio integrado de la isla de Formentera. Bases para un ecodesarrollo. *Mono-grafías de la Secretaria de Estado para las Políticas del Agua y el Medio Ambiente*.
- VARGAS-PONCE, J. 1787. Descripción de las islas Pitiusas y Baleares. Ibarra. Madrid.
- VIADA, C. & TRIAY, R. 1991. Pla de conservació dels rapinyaires de les Balears. *Documents tècnics de conservació*. Núm. 8. SECONA. Palma. (Informe inèdit)

(*Rebut: 12.02.97; Acceptat: 20.03.97*)